

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sifre Ḳodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Sefer Be-reshit

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 596 [1836 oder 1837]

ינ ז

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-8807

הרגום אשכנוי עה

ז (א) דער עוויגע שפראך צו נח: נעהע הינין, דוא אונד דין נאנצעס הוין, אין דיא ארבע, דען דיק האבע איך גערעכט פאר מיר בעאונדען אין דיעזער צייט. (ג) פאן אלי לעם ריינעם פיעה זאללסט דוא דיר זיעבען פאאר פאן יע דער ארט נעהמען, דאן מעננ: פאן אונד זיין ווייבצען; אבער פאן דעם פיעה, וועלכעס ניכט ריין איזט, זאללסט דוא צווייא

ז (א) ויאמר יהוה לנח בא אתה וכל ביתך אל התבה כי אתה ראיתי צדיק לפני בדור הזה: (ב) מכל והבהמה הטהורה תקח לך שבעה שבעה איש ואשתו ומן הבהמה אשר לא טהרה הוא שנים איש ואשתו: (ג) גם מעוף השמים

נעהמען, דאן מעננצען אונד זיין ווייבצען. (ג) אויך פאן דעם פליעגעלווערק דעם הימאלסט זיע

תרגום אונקלוס

ר ש י

ז (א) ראיתי לדיק. ולא נאמר לדיק חמים. מכאן שאמרים מקמת שנתו של אדם נפניו וכולו שלל נפניו: (ב) הטהורה. העמידה להיות טהור לשרא למדנו שלמד נח תורה: שבעה שבעה. כדי שיקריב מהם קרבן בלאתו: (ג) גם מעוף השמים וגו'. נטהורים הכתוב מדבר וילמד

ז (א) ואמר יי לנח עול את וכל אינש ביתך לחבוטא ארי יחד חזיתי זכאי קדמי בדרא הדין: (ג) מכל בעירא דכיא הסב לך שבעא שבעא דכר ונוקבא ומן בעירא די ליתוהי דכי הדין דכר ונוקבא:

ב א ו ר

ז (ב) שבעה שבעה, שבעה זוג זכר ונקבה שס"ד: איש ואשתו, הנה שמות איש ואשה יכלו גם על מין חי ואף גם על מיני הכלאים והדוממים, על ב' דברים שיש בניהם קלת יחוס ודמיון: (א) גם מעוף השמים, הטהור כי הכתוב נמשך למעלה: (ד) היקום לרעת

ה מ ע ר

בל ידעתי לכוון דבריו היטב, כי אנכי לא מלאמי תילו נוספת בשמות, אך היא תמיד אם לשרא כמו שנת או תמורת ה"א השרא כמו הגוה, אהזה, או לנקבה כמו עטרת וכדומה, אבל נוספת בל ידעתי, בי דין אות הגוסף להיות נופל גם נסמיכות כמו לילה, ליל שמורים, אבל איה אפוא המ"ו שפסול?

ז (ב) הבהמה הטהורה, כתב רש"י ז"ל העמידה להיות טהורה לשרא למדנו שלמד נח תורה, שבעה שבעה כדי שיקריב מהם קרבן בלאתו ע"כ, ודבריו אמורים, כי אם כבר נודע לנו חקי אלהים ונהג בהם א"כ לא היה לו לקחת מהעופות שבעה שבעה רק מהורים ובני יונק שראויים לקרבן כפי חקי תורתנו, ומן הכסוק נשמע שלקח מכל העופות הטהורים שבעה שבעה כי הוא נמשך על מכל הנהמה הטהורה, ובכך הרגיש הרב רבינו יצחק אבן עזרא בפרוש להרמב"ן. ובפשוט יראה כי יען הנהמות הטהורות הנה ביתיות, ויש בהן לורך לכני אדם, את אדמתו מעבודתו והוא חלנן ישחה ומגמתן יחס לו, לכן נהגו ה' לקחת שבעה שבעה למען ימצא לרכו לעבודתו בלאתו מן המינה, ומן העוף לקח ג"כ שבעה שבעה רק מאוחס הביינים עם צנו אדם אחר רובם מאכלס זרועים או רמש האדמה, ובהם קצוי הקימה ופלוסי הכת, ולזה המה עלולים להיות טרוף לעופות החומסים, ולכן אם ילאו מן המינה דק זוג אחד עד מקרה ירצ עליכם העיט ויכחד המין מן הארץ, ויען היו מן הנהמות הטהורות ועופות טהורים שבעה לכן נחר נח בלאתו מן המינה להקריב מהם קרבן לה'

השמים שבעה שבעה זכר ונקבה
 לתיות זרע על פני כל הארץ:
 (ד) כי לימים עוד שבעה אנכי
 ממטיר על הארץ ארבעים יום
 וארבעים לילה ומחיתי את כל
 היקום אשר עשיתי מעל פני
 האדמה: (ה) ויעשנה ככל אשר
 צוהו יהוה: (ו) ונח בן שש מאות
 שנה והמבול היה מים על
 הארץ: (ז) ובא נח ובניו ואשתו
 ונשי בניו אתו אל התבה מפני

זיעבון פאאר, מעננלען אונד
 ווייבלען, דען זאמען דאפאן
 אויף דער גאנצען ערדע צו ער-
 האלטען. (ד) דען איבער זיע-
 בען טאגע לאססע איך אויף
 דיא ערדע רעננען, פיערציג
 טאגע אונד פיערציג נעכטע,
 אונד פערטילגע אללעס ווע-
 זען, ועלכעס איך געמאכט הא-
 בע פאן דעם ערדבאדען הינט
 וועג. (ה) נח טהאט אללעס,
 וויא איהם דער עוויגע געכא-
 טען. (ו) נח וויא זעלס הונט
 דערט יאהרע אלט, אלס דאז
 וואססער דער זינדפלוטה אויף
 דיא ערדע קאם. (ז) דא נינג
 נח, זיינע זאזנע, זיינע פרויא
 אונד זיינער זאזנע ווייבער אין
 דיא ארבע פאר דעם געוועס-

מי

תרגום אונקלוס

(ג) אף מעופא דשמיא שבועא שבועא דבר
 ונקבא לקימא זרעא על אפי כל ארעא:
 (ד) ארי לזמן יומין עוד שבועא אנא מחיח
 מיטרא על ארעא ארבעין יומין וארבעין
 לילון ואמחי ית כל יקומא די עבדיה מעל
 אפי ארעא: (ה) ועבד נח ככל די פקדיה
 יי: (ו) ונח בר שיח מאה שנין וטופנא הוה
 מיא על ארעא: (ז) ועאל נח ובנותיו
 ואיתחיה ונשי בנותי עמיה לתיבותא מן

וילמד סתום מן המפורש: (ד) כי לימי
 עוד שבעה. אלו ז' ימי אכלו של ממשלת
 הכלדיק שזם הקנ"ה על כבודו ועכב את
 הפורענות לא וחשוב שנותיו של ממשלת
 ותמלא שהם כלים בשנת ת"ר שנה לחיי
 נח: כי לימים עוד. מהו עוד זמן אחר
 זמן זה נוסף על ק"כ שנה: ארבעים
 יום. כנגד יכירת הולד שקלקלו להטריח
 ליוכרם לזר לורת ממזרים: (ה) ויעש
 נח. זה ביאתו לתיבה: (ז) נח ובניו.
 האנשים לכד והנשים לכד לפי שאמרו
 בתשמיש המטה מפני שהעולם שרוי בלעז:
 מפני מי המבול. אף נח מקטני אמונה
 פיה מאמין וסינו מאמין שיבא המבול
 ולא

קדם

ב א ו ר

לדעת הראש"ע שרשו יקם והוא שם במשקל כרוב, או מנמי הצי"ן ושרשו קים רק שבא הפוך
 הצי"ן קודם הפ"ח וראוי להיות קיום כמו ריבה ה' את יחיני (תהלים ל"ה ט'), ולדעת הרד"ק
 הצי"ד נוסף בפלס יכול יתור הרים (איוב ל"ט ט'), והוא שם כלל לכל מי שהוא על האדמה:
 (ו) והמבול ה', וי"ו והמבול הוא וי"ו ההמשך שזכרנו בכמה מקומות, והוא לחבר שני משפטים
 שכיניהם קצר תנאי או זמני או מקומי, והכוונה בלשון נח בן שש מאות שנה אז ה'
 המבול על הארץ וכן מתורגם כל"ח: והמבול ה' מים, המבול מושך עלמו ואמר עמו באלו
 אחר והמבול ה' מבול מים: (ז) משני מי המבול, מ' ני פחד מי המבול.

שנים

מִי הַמְּבֹרָךְ: (ט) מִן־הַבְּהֵמָה
 הַטְּהוֹרָה וּמִן־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר
 אֵינָנָה טְהוֹרָה וּמִן־הָעוֹף וְכָל
 אֲשֶׁר־רָמַשׁ עַל־הָאָדָמָה: (ט) שְׁנַיִם
 שָׁנִים בָּאוּ אֶל־נֹחַ אֶל־הַתְּבָה זָכָר
 וּנְקֵבָה כֹּאֲשֶׁר צִוְּהָה ה' אֱלֹהֵי־מֶלֶךְ:
 (י) וַיְהִי לְשִׁבְעַת הַיָּמִים וּמִי
 הַמְּבֹרָךְ הָיוּ עַל־הָאָרֶץ: (יא) בְּשַׁנַּת
 שְׁש־מֵאוֹת שָׁנָה לַחַי־נֹחַ בַּחֹדֶשׁ
 הַשְּׁנִי בְּשִׁבְעָה־עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ
 בַּיּוֹם הַזֶּה נִבְקְעוּ כָּל־מַעֲיָנוֹת

סער דער זינדפלוטה. (ה) פֿאַם
 ריינען פֿיעה זאָוואָהל אַלס פֿאַן
 דעם פֿיעה, וועלכעם ניכט ריין
 איזט, פֿאַם געפֿליגעל אונד
 פֿאַן אַללעם, וואָס אויף דעם
 ערדרייכע קריעכט, (ט) קאַ
 מען איהרער צווייא אונד
 צווייא, מעננכען אונד ווייב
 כען, צו נח אין דיא אַרבע,
 וויא גאַטט געבאַטען האַטטע.
 (י) אַלס דיא זיעכען טאַגע פֿאַר
 בייא וואָרען, קאַם דאַ גע
 וועסער דער זינדפלוטה אויף
 דיא ערדע. (יא) עס וואָר אים
 זעכס הונדערטען יאהרע פֿאַן
 דעם לעבענסאַלטער נח, אים
 צווייטען מאָנאַטע, אַם זיע
 בענצעהנטען טאַגע דעם מאָ
 נאַטס, אַן ריעועם טאַגע ער
 בראַכען אַללע קוועללען דער

חחום

תרגום אונקלוס

ר ש י

ולא נכנס למיכה עד שדמקוהו המים:
 (ט) באו אל נח, מאליהן: שנים שנים.
 כלם הושוו במנין זה מן הסמו' היו שנים:
 (יא) בחדש השני, רבי אליעזר אומר
 זה מרחשון רבי יהושע אומר זה אייר:
 נבקעו

קדם מי טופנא: (ט) מן בעירא דכיא ומן
 בעירא די ליחא דכיא ומן עופא וכל די
 רחיש על ארעא: (ט) הרין תרין עלו עם
 נח לתיבוחא דכר ונוקבא במא די פקיד

יי ית נח: (י) והיה לזמן שבעא יומין ומי טופנא הוו על ארעא: (יא) בשנת שית מאה
 שנין לחיי נח בירחא חנינא בשבעה עשר יומא לירחא ביומא הדין איחבועו כל
 מבועי

יי ית נח: (י) והיה לזמן שבעא יומין ומי טופנא הוו על ארעא: (יא) בשנת שית מאה
 שנין לחיי נח בירחא חנינא בשבעה עשר יומא לירחא ביומא הדין איחבועו כל
 מבועי

ב א ו ר

(ט) שנים שנים באו אל נח, לא פירש כאן שממינים הטהורים באו שבעה שבעה, ורש"י פי' שמן
 הפחות היו שנים, ועכ"ל לא היה צורך להודיענו זאת, והנכון כי כוונה אחרת יש כאן להודיע מפלאת
 תמים דעים שנין שבעה זוגות הטהורים ובין כל זוג ממיני הטמאים כולם באו מאליהם זוגות
 זוגות דהיינו זכר ונקבה ולא ב' זכרים או ב' נקבות. והרמב"ן כתב כי שנים מכל מין באו
 מאליהן לז"כ באו אל נח, וכן לקמן והבאים זכר ונקבה מכל בשר באו ר"ל הבאים מעצמם
 הנזכרים לקיום המין, אך מהטהורים נלטה נח שאף שכבר יהיו לו שנים לקיום המין יחזיר
 הוא אחר עוד איזה מהם עד שיסלמו למנין שבעה ולז"א אכל שבעה שבעה תקח לך ולא יבואו:
 (יא) בחדש השני, נחלקו בו חכמי ישראל ר' אליעזר אומר זה מרחשון רבי יהושע אומר זה
 אייר (ר"ה דף י"א ע"ב) עיין רא"ס: חחום, מלזנוהו לשון זכר ולשון נקבה כמו חחום אל חחום
 קורא

תהום רבה וארבת השמים
בפתחו: (יב) ויהי הגשם על הארץ
ארבעים יום וארבעים לילה:
(יג) בעצם היום הזה בא נח ושם

וחם

גראסען טיעפע, אונד דיא
שלייסענדעס היממעלס וואר-
דען אויפגעטהאן. (יב) דא וואר
רעגענגוס אויף דער ערדע
פיערציג טאגע אונד פיערציג
נעכטע. (יג) אן עבענדעמועל-
בען טאגע גינג נח נעכטשם,
חם

ר ש י

תרגום אונקלוס

מבועי תהומא רבא וכני שמיא איתפתחו
(יב) והיה מיטרא נחית על ארעא ארבעין
יממין וארבעין לילון: (יג) בפרן יומא הדין
עאל

נבקעו. להוליא מימיהן: תהום רבה.
מדה כנגד מדה הם חטאו זרבה רעת
האדם ולקו בתהום רבה: (יב) ויהי הגש'
על הארץ. ולהלן הוא אומר ויהי המבול
לא כשה ירדן הורידן ברחמי' שאם יחזרו יהיו
גשמי זרבה כשלא חזרו היו למבול: ארבעי'

יום וגו'. אין יום ראשון מן המנין לפי שאין לילו עמו שהרי נחית ביום הזה ובקעו כל
מעיות נמלאו מ' יום כלים בכ"ח בכסלו לרבי אליעזר שהחדשים נמנין בסדרן אחד מלא
ואחד חקר הרי י"ז ממרחשון וכ"ח מכסלו: (יג) בעלם היום הזה. למדך הכתוב שהיו בני דורו
אומרים

ב א ו ר

קורא (תהלים מ"ג ח'), לשון זכר, תהום רממתהו (יחזקאל ל"א ד') לשון נקבה; וארבה,
ארבה וחלון שמות נרדפים, אלא שהארבה נגה הבית או האהל וחלון כלדו וחכלית שניהם
הנחת מאור השמש בבית, ואולם הארבה תשתמש גם להוליא העצן, בענין שנאמר וכעשן
מארבה (הושע י"ג ג'), ולהוליא ולהביא הכלים והפירות דרך שם כנראה ממאמרם משילין
פירות דרך ארובה (ביצה פ"ה מ"א), והחלון תשתמש להסקיף בעדו, בעד החלון נשקפה
(שופטים ה' כ"ח), ולפי שהשמים ידמו לעין הרואה באהל נעו על הארץ, והגשמים יורדים
ממונס על הארץ, יכול בהם על דרך המליצה לשון ארבה, כאלו נפתח החלל שנגה האהל
להעריף משם המטר, וכן להריק משם הנרבה אומר הנה ה' עשה ארבות בשמים (מלכים ב'
ז' ב'), ועל השמש והירח הולאים במזרח ובאים במערב התקינו מיסדי התפלות לומר ובוקע
חלוני רקיע, וכן בעניני ההשגחה יכול על דד המליצה לשון חלון ושרש ארבה הוא ארוב לדעת
הרד"ק בשרשים שרש ארוב, ותימא על הראב"ע שכתב ש"א ששרשו רבב והאל"ף נוסף כאל"ף
אגדות, ובאמת גם במלת אגדות שרשו אגד וחז"ל עשו ממנו פעל כאמרם ירק הנאגד (מעשרות
פ"א מ"ה), אין אוגדין את הלולב אלא במינו (סוכה פ"ג מ"ח), ונראה שזכרין להיות כאל"ף
אגורת כסף (שמואל א' ב' ל"ו), שהוא מן גרה והאל"ף נוסף ואין כוונתו להביא ראיה מן אגורת
רק לענין תוספת האל"ף אבל איננו מגזרתו כי אגורת הוא מנחי ל"ה, וכאן כתב שהוא מפעלי
הכפל: (יג) בעצם היום הזה, י"א שהוא לשון תוקף כמו כחי ועלם ידי (דברים מ' י"ז), ועלם
הכתוב שבאותו היום בעלמו הנגזר מאת ה' בא נח ובניו אל התיבה, והכנים זה כל המי' וכל
הבהמה, והרמש וכל עוף השמים למיניהם וכל מזונותיהם עם גשם ורוח זלעפות, וזה דבר

ה מ ע ר

(יא) וארבה, הרב המבאר הגיה בדברי הראב"ע, עיין בדבריו, ולדעתי אין אנו זריבין לשלות יד
בהם, כי נאמר שלדעת הראב"ע נגזר אגד מן גדוד שגם הגדוד קבץ פריטים רבים לתכלית אחת, ושרשו
גדד, (כמו אנלי על (איוב ל"ח כ"ח) שפירש הוא ז"ל שהאל"ף נוסף והוא כמו גלי על) והדגש
במלת אגדה לו לעד יהיה, ומדברי חז"ל אין להביא ראיה מכרחת כי לשון משנה לחוד, וכמו
שאמרו מהשם תרומה התורם שלא מדעת אף ששרשו רוס, כן יאמרו מן אגדה אגד אס גם
שהאל"ף רק למשקל. וכבר הראתיך בסדר אמור (במלת מרוח אשך) בשם יחידי רי"ו כי גם
בלשוננו הנקיה ימלאו מלותן גאלה ד"ט פעל חבן מן כון, חאב מן אנה וכדומה ע"ש.

וְהָם וַיִּפְתּוּ בְנֵי-נֹחַ וַאֲשֶׁת נֹחַ
 וַשְׁלֶשֶׁת נְשֵׁי-בָנָיו אִתָּם אֶרֶץ-
 הַחִבְיָהּ: (יד) הָמָּה וְכָל-הַחַיָּה
 לְמִינָהּ וְכָל-הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ וְכָל-
 הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׁ עַל-הָאָרֶץ לְמִינָהּ
 וְכָל-הָעוֹף לְמִינָהּ כָּל צִפּוֹר כָּל-
 כָּנָף: (טו) וַיָּבֹאוּ אֶל-נֹחַ אֶל-הַחִבְיָה
 שְׁנַיִם שָׁנִים מִכָּל-הַבֶּשֶׂר אֲשֶׁר-
 בָּן רוּחַ הַיָּם: (טז) וְהַבָּאִים זָכָר
 וּנְקֵבָה מִכָּל-בֶּשֶׂר בָּאוּ כְּאֲשֶׁר
 צִוָּה אֱתוֹ אֱלֹהִים וַיִּסְגֵר יְהוָה
 בַּעֲדָם: * (יז) וַיְהִי הַמַּבּוּל אַרְבָּעִים

הם אונד יפת, דיא זאהנע
 נח'ס, וויא אויך דיא פרויא
 פאָן נח אונד דרייא ווייכער זיי-
 נער זאהנע מיט איהנען אינדיא
 ארבע. (יד) זיא אונד אללער-
 לייא טהיער, אללערלייא פיעה
 אונד אללערלייא נעווירם, דאז
 אויף דער ערדע קריעכט, אונד
 אללערלייא געפליגעל, יעדער
 פאָגעל, דער פלוגעל האט,
 (טו) גינגען צו נח אין דיא ארץ-
 כע הייניקע צו ייא אונד צווייא
 פאָן אללעם פלוישע, אין וועל-
 כעם לעבענסהויך איזט,
 (טז) דיא הייניק געהענדע, פאָן
 אללערלייא פלויש קאמען,
 מעננען אונד ווייכען, וויא
 איהם גאטט געבאטען האט,
 זאדאן שלאָס דער עוויגע היי-
 טער איהם צו. (יז) נון וואָר דיא
 זינד פלוטה פיערציג טאגע

זכר ונקבה
 יום

חרגום אונקלום

עאל נח ושם והם ויפת בני נח ואתח נח
 ותלח נשי בנויה עמהון לחיבוהא: (יד) אינון
 וכל חיהא לונה וכל בעירא לונה וכל
 ריחשא רחיש על ארעא לונהוי וכל עופא
 לונהוי כל ציפר כל דפרח: (טו) ועלו עם
 נח לחיבוהא תרין תרין מקל בישרא די
 ביה רוחא דחיי: (טז) ועליא דכר ונקבא
 מקל בשרא עלו במא די פקד יחיה יי ואגין
 יי במימדיה עלוהי: (יז) ויהוה טופנא ארבעין

ר ש י

אומרים אלו אנו רואים אותו נכנס למיב
 אנו שוכין אותה והורגין אותו אמר
 הקב"ה אני מכניסו לעיני כלם ונראה
 דבר מייקום: (יד) כפור כל כנף. דבוק
 הוא כפור של כל מין כ"ף לרבות סגב:
 (טו) ויסגר ה' בעדו. הגין עליו שלא
 שברוהו הקיף המיבה דונים ואריות והיו
 בורגים בהם ופשוטו של מקרא סגר כנגדו
 מן המים וכן כל בעד שנמקרא ל' כנגד
 הוא. בעד כל רחם (בראשית כ') בעדך
 ובעד בניך (מלכי' ב' ד'). עור בעד עור
 (איוב ב') מין בעדי (תהלי' ג') התפלל
 בעד ענדיך (שמואל א' י"ב) כנגד ענדיך:
 ותוס

ב א ו ר

מתמיה שיעשה ציום אחד אם לא בעזר האל כי רוחו הוא קנאם: (יד) כל צפור כל כנף, ר"ל
 כל כפור בעל כנף, ומלת כפור שם כלל לאשר יש לו כנף: (טו) ויסגר יי בעדו, סגר את
 המיבה שלא נפתחה מהמים והרוחות כי לולא כן היו מתים לשעתם: בעדו, כנגדו וכן כל בעד
 שנמקרא לשון כנגד הוא, בעד כל רחם (בראשית כ') י"ח, עור בעד עוב (איוב ב' ד'), מן
 בעדי (ההלים ג' ד'): (יז) ויהי המבול וגו' וירבו האים וגו', ככר נכמז ויהי הגשם על הארץ
 ארבעים יום וארבעים לילה, אבל כן סירושו כאשר ה' המבול ארבעים יום על הארץ רבו המים
 ונשאו

יֹום עַל-הָאָרֶץ וַיִּרְבוּ הַמַּיִם וַיִּשְׂאוּ
 אֶת-הַתֶּבֶה וְתָרַם מֵעַל הָאָרֶץ:
 (יח) וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם וַיִּרְבוּ מְאֹד עַל-
 הָאָרֶץ וַתִּלָּךְ הַתֶּבֶה עַל-פְּנֵי
 הַמַּיִם: (יט) וְהַמַּיִם גָּבְרוּ מְאֹד
 מְאֹד עַל-הָאָרֶץ וַיִּכְסּוּ כָל-הַהָרִים
 הַגְּבוּהִים אֲשֶׁר-תַּחַת כָּל-הַשָּׁמַיִם:
 (כ) חָמֵשׁ עֶשְׂרֵה אָמָה מִלְמַעְלָה
 גָּבְרוּ הַמַּיִם וַיִּכְסּוּ הַהָרִים:
 (כא) וַיִּגְוַע כָּל-בָּשָׂר וְהַרְמִישׁ עַל-
 הָאָרֶץ בְּעוֹף וּבַבְּהֵמָה וּבַחַיָּה
 וּבְכָל-הַשָּׂרֵץ הַשָּׂרֵץ עַל-הָאָרֶץ
 וְכָל-הָאָדָם: (כב) כָּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת-

אויף דער ערדע: דיא וואס-
 סער פערמעהרטען זיך, היבען
 דיא ארבע עמפאר, זא דאס
 זיא האך איבער דער ערדע
 וועגנינג. (יח) דאז געוועסער
 פערשטערקטע זיך, אונד נאָהם
 אימסער צו אויף ערדען, זא
 דאס דיא ארבע אויף דעם
 וואססער פארטנינג. (יט) ענד-
 לייך פערשטערקטע זיך דאזגע-
 וועססער זא ועהר אויף ערדען,
 דאס אללע האָהע בערגע בע-
 דעקט וואורדען, וועלכע אוי-
 טער דעם גאנצען היממעל
 זינד. (כ) פֿינפֿעהן עללען
 האָך דאריבער ערהוב זיך דאז
 געוועסער, אונד דיא בער-
 גע וואורדען בעדעקט. (כא) דא
 פֿערגינג אללעס פֿלייש, דאז
 אויף דער ערדע זיך רעגט, גע-
 פֿליעגעל, פֿיעה אונד טהיער
 אונד אללעס געוויירם, דאז

אויף דער ערדע קריעכט אונד דאז גאנצע מענשלכע געשלעכט. (כב) אללעס, וואס
 אין

חרגום אונקלוס

ר ש י

יִמְמִין עַל אֲרָעָא וּסְגִיאוּ מִיָּא וּנְטְלוּ יַת
 תִּיבּוּחָא וְאַתְרַמַּח מֵעַל אֲרָעָא: (יח) וַתְּקִיפוּ
 מִיָּא וּסְגִיאוּ לַחְדָּא עַל אֲרָעָא וּמְהִלְכָּא
 תִּיבּוּחָא עַל אֲפִי מִיָּא: (יט) וּמִיָּא תְּקִיפוּ
 לַחְדָּא לַחְדָּא עַל אֲרָעָא וְאִיתְחַפִּיאוּ כָּל
 פּוּרִיָּא רְמִיָּא דִּי חַחוּת כָּל שְׂמִיָּא: (כ) חָמֵשׁ עֶשְׂרִי אָמָה מִלְמַעְלָה תְּקִיפוּ מִיָּא וְאִיתְחַפִּיאוּ
 טוּרִיָּא: (כא) וּמִיּוֹת כָּל בִּישְׂרָא דְרַחִישׁ עַל אֲרָעָא בְּעוֹפָא וּבְבַעֲרִיא וּבְחַיָּתָא וּבְכָל
 רִיחְשָׂא דְרַחִישׁ עַל אֲרָעָא וְכָל אֲנָשָׂא: (כב) כָּל דִּי נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּין בְּאִפּוּהִי מִכָּל

(יח) ותרם מעל הארץ. משוקעת היתה
 במים י"ח אמה כספינה טעונה שמשוקעת
 מקלחה במים. ומקלחות שלפנינו יוכיחו:
 (יח) ויגברו. מאליהן: (כ) חמש עשרה
 אמה מלמעלה. למעלה של גובה כל
 הכרים לאחר שהושו המים לראשי הכרים:
 (כב) נשמת רוח חיים. נשמה של רוח

ב א ו ר

ונשאו התיבה וגבה מעל הארץ. (הראב"ע): (יט) והמים גברו, נחרבו מאוד כי לרכוי
 הגדול יקרא גבורה, וכן ומשעיהם כי יתגברו (איוב ל"ו ט'), רבו מסד, גבר חסדו על יריאיו
 (תהלים ק"ג י"ט), גדל, וכן ואס נגבורת שמונים שנה (תהלים ל"י'), נרבו גדול: (כב) כל
 אשר נשמת רוח היום באשיו, דומה כי כל רוח בעלי חיים יקרא נשמה, ולפיכך נסמך אל
 רוח

רוח חיים באפיו מכל אשר
בחרבה מתו: (נג) נִימַח אֶת-כָּל-

אין זיינער נאָועדען אָדעם דעם
לעבענסהויכס האַט, פֿאַן אַל-
לעם, וועלכעס אויף דעם
טראַקנען לעכט, איזט אומגע-
קאָממען. (נג) אַלזאָ פֿערטילג-

היקום

טע

ר ש י

תרגום אונקלוס

די בִּיבְשָׁתָא מִיתו: (נג) וּמָחָא יתּ כָּל יְקוּמָא
חיים: אשר נחרבה. ולא דגיס שנים:
(נג) וימח. ל' ויפעל הוא ואינו לשון
די ויפעיל

ב א ו ר

רוח כלומר כל שיש בו נשימת רוח כלומר תנועה, והראב"ע כתב כל אשר נשמת רוח חיים שנה
אל האדם כי לא מלאנו נשמה קוץ מנשמת האדם, כמ"ש נחן נשמה לעם עלי' (ישעי' מ"ב
ה'), ורבים אומרים שנקראת בן נעבור שהיא מן השמים ואם הם שנים שרשים נמלא כמוהו
רבים עכ"ל הרד"ק נשמים שרש נשם, עוד כתב הרד"ק בפ"י פ' בראשית על פסוק ויפת
באפיו נשמת חיים, אעפ"י שרוח נפש נשאלים ג"כ פעמים לנשמת האדם נשמה הוא שם מיוחד
לנשמת האדם, ואעפ"י שאמר כל אשר נשמת רוח חיים באפיו פירושו נשמת חיים ורוח חיים,
כי שניהם סמוכים לחיי' כמו מנחר וטוב לבנון (יחזקאל ל"א י"ו), חכמי יעלי פרעה (ישעי'
י"ט י"א), נשמת חיים על האדם, ורוח חיים על שאר בעלי חיים אשר נחרבה, וכן נהרי
נחלי דגש וחמאה (איוב כ' י"ו), פי' נהרי דגש ונחלי דגש והוא סמוך על סמוך: אשר נחרבה,
אלב דגים שנים לא מתו, כדי שלא יאבד המין ההוא, כי לא ראה השם יתעלה להשמיד
את העולם ולהחזירו לתוהו ובהו ולא לברוא עולם חדש, שהרי השאיר מכל מין ומין ואמר
להחיותם עם נח בחיבה, והדגים לאלהי' להם דרך להחיותם ולהשאיר מהם עם נח בחיבה
בי אֵין דרך חיותן כי אם במים: בַּחֲרֵבָתָא, על משקל פְּרָדָה חֲטָאָה, ולולי הרי"ש הי' דגוש, ונשלים
הדגש בהלצרו עם הפתח שנת"ת ונעשה קמץ, וסגול הבי"ת במקום הפתח הראוי להורות על
ה"א הידיעה, דק שנמוע לבוא פתח לפני אות גרונית הקמוצה: (נג) וימח, ממה שמש מן הארץ
כי אין להם זרע, כי בן מלאנו על אשר אין לו זרע ולא ימחה שמו מישראל (דברים
כ"ה ו'), והרמב"ן פי' כי ויגוע שנאמר למעלה נאמר על המיתה וכן מתו דלעיל, ומלת וימח
ר"ל שנמחו הגופות והיו למים כמ"ש ומחה אל מי המרים (במדבר ה' כ"ג), וכתב הא"ת כי
המ"ם רפוי' ולריך להזהר בו מאד כי הקורא וימח במ"ם דגושה נמלא אמר שזנאו של הקב"ה
נמחה עם כל היקום, כי וימח בדגש הוא מהנפעל כמו יפוח שמש (תהלים ק"ט י"ג), אך כשהמ"ם
רפה הוא מהקל והוא פועל יולא עב"ל, ואין דבריו מוכרחים, כי באמת מלת וימח בהיותה
מהקל איננה שנה על השם ב"ה שאינו נוכר בפסוקים אלו כלל רק על הגשם או על המבול
הנוצר בפסוקים הקודמים, אך יותר מתיישב להתפרש מהנפעל ושם על מלת היקום שאחריו
שהוא לשון יחיד, ואין הוראת מלת את פה כמו עם, כי אם כמשמעו להורות על עלם
מקבל הפעולה, כאשר זכרנו בהקדמה ובתחלת פ' בראשית שדרכו לבוא עם הנושא גם בזכרונם
השקבלים הפעול', אחרי שנהם הנושא בעלמו הוא מקבל הפעולה, והי' ביאורו כמו כל היקום
נמח, וסיף הפסוק מוכיח וימחו מן הארץ שהוא ג"כ מן הנפעל, אך בענין רפיון המ"ם אין
לזוז מקבלת הא"ת אשר מלא בן בספרים ישנים מלת וימח בקו רחב על המ"ם המורה על
הרפיון, ויש ראה לרפיון המ"ם מן הטעם שהוא מלעיל (כדין הגרש שהוא תמיד מלעיל),
כמו וַיִּבֶן וַיִּבֶן, כי לעולם לא תבא נגינה אלל תנועה קטנה שאחריה נח נראה זולת אלל פתח
גמור שהוא בעלם או תמורת ח"ג, אף שהתנועה שלפני' היא ג"כ ת"ק מ"מ אז הנגינה בבחינת
נכסוג אחור שדינו כמתג, ולכן אחריה רפה, ולכן אם יש לפני' הת"ק האחרונה שוא נח או דגש
בהכרח נדחה הנגינה אל הת"ק האחרונה כמו בַּרְדָּל בַּרְדָּל וְדָרָן דָּרָן בַּרְדָּל, כי אחר הנגינה שהיא
בבחינת נכסוג אחור שדינה כמתג לא יבא שוא נח או דגש ולכן נשלת יפוח שמש, הנגינה מלרע, כדי
להדגיש המ"ם לחסרון נ"ן בפעל, ולכן ת"א וימח ומחא, מבינין הקל, ימלת וימחו, ואחמחיו, מבינין
נפעל כדרכו לתרגם כל' בנין נפעל כל החפ"ל, וכי תרגמם יב' עושיני, ואשתיני, וכן מתורגם כל' א:

הַיְקוּם וְאֲשֶׁר וְעַל-פְּנֵי הָאֲדָמָה
 מֵאֲדָם עַד-בְּהֵמָה עַד-רֶמֶשׂוֹעַד-
 עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיִּמָּחוּ מִן-הָאָרֶץ
 וַיִּשְׁאָר אֲךָ-נֹחַ וְאֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתְּבָחָה:
 (כד) וַיִּגְבְּרוּ הַמַּיִם עַל-הָאָרֶץ
 חֲמִשִּׁים וּמֵאֵת יוֹם: ח (ה) וַיִּזְכֹּר
 אֱלֹהִים אֶת-נֹחַ וְאֵת כָּל-הַתְּחָה
 וְאֵת-כָּל-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ
 בַּתְּבָחָה וַיַּעֲבֵר אֱלֹהִים רוּחַ עַל-
 הָאָרֶץ וַיִּשְׁכּוּ הַמַּיִם: (ז) וַיִּסְכְּרוּ

מעיוות

איינען ווינד איבער דיא ערדע, דאָפֿאַרדאָ געוועסער זיך לעגטע. (ז) דיא קוועללען דער

טיע

תרגום אונקלוס

די על אפי ארעא מאַנשאַ עד בעירא עד
 ריחשא ועד עופא דשמיא וְאַחֲמִחִיאוּ מִן
 אַרְעָא וְאֲשֶׁתָּאָר בְּרִם נַח וְדִי עֲמִיָּה בְּחִיבוּתָא:
 (כד) וְחִקִּיפוּ מֵיָא עַל אַרְעָא מֵאָה וְחִמְשִׁין
 יוֹמִין:

ח (ה) וַדְּכִיר יי ית נח וית כל חִתָּא וית
 כל בעירא די עמיה בְּחִיבוּתָא וְאֲעֵבֵר

יי רוחא על ארעא וְנָחוּ מֵיָא: (ז) וַאֲסִתְּקִרוּ
 רחמי: ויזכור אלהים את נח וגי'. ומה זכר להם לנחמות זכות שלא השחיתו דרכם קודם לכן
 ושלא שמשו בתבה: ויעבר אלהים רוח. רוח תנחומין והנחה עברה לפניו: על הארץ. על עסקי
 הארץ: וישכו. כמו בשוך חמת המלך לשון הנחת חמה: (ב) ויסכרו מעיוות. כשנפתחו כתיב כל
 מעיוות

טע דיא איבערשוועממונג אל-
 לעם וועזען, וועלכעס אויף
 דעם ערדבארען לעבט פֿאַן
 מענשען ביז פֿיעה, ביזגעווירם
 אונד געפֿליעגעל דעם הימ-
 מעלס, אללעס וואורדע פֿאַן
 דער ערדע פֿערטילגט. נח
 אַלליין בליעב איבריו, אונד
 וואס מיט איהב אין דער אַרבע
 וואר. (כד) זאָ האָך שטונד ראָן
 געוועסער איבער דער ערדע
 הונדערט אונד פֿינפֿציג טאָגע.
 ח (ה) ענדליך דאַכטע גאַטט
 אָן נח אונד אָן אללעס
 טהיער אונד אָן אללעס פֿיעה,
 וועלכעס מיט איהם אין דער
 אַרבע וואָר, אונד פֿיהרטע
 איינען ווינד איבער דיא ערדע,

ר ש י

ויפעיל והוא מגזרת ויפן ויפן. כל תיבה
 שסופה ה"א כגון בנה משה קנה כשהוא
 נוח וי"ו יו"ד כראשה נקוד במירק חמת
 ה"ו"ד: אך נח. לנד נח זהו פשוטו. ומ"א
 גונג ונוכה דס מטורק הנהמות והחיות.
 ויש אומרים שאמר מזונות לארי והנישו
 ועליו נחמ' הן כדוק בארץ יסול' (משלי י"א):
 ח (א) ויזכר אלהים. זה השם מדת
 הדין הוא ונהפכה למדת רחמי'
 על ידי תפלת הדיקים וכשעתן של רשעי'
 הופכת מדת רחמים למדת הדין שנאמר
 וירא ה' כי רבה רעת האדם (בראשית
 ו') ויאמר ה' חממה והוא שם מדת
 רחמי': ויזכור אלהים את נח וגי'. ומה זכר להם לנחמות זכות שלא השחיתו דרכם קודם לכן
 ושלא שמשו בתבה: ויעבר אלהים רוח. רוח תנחומין והנחה עברה לפניו: על הארץ. על עסקי
 הארץ: וישכו. כמו בשוך חמת המלך לשון הנחת חמה: (ב) ויסכרו מעיוות. כשנפתחו כתיב כל
 מעיוות

ב א ו ר

ח (א) ויזכר וגי', הזכירה בנת מפני שהי' כדוק תמים, ונרת לו בריח להטילו ונת יכלול זרעו אשר
 איתו שם, ולא הזכירם כי בזכותו נטלו גם הם, אבל הזכירה שאמר בחי' ובנהמה אינה בזכות
 שאין נבעלי הופש זכות וחובה, זולתי באלם לבדו, אבל הזכירה בהם כי זכר את דבר קדשו שאמר
 והי' העולם, והדגון אשר לו בנריחת העולם עלה לפניו ורלה קיומו במיניו אשר ברא בו, והנה ראה
 עתה להכילאס שלא יבלו בחיבה, ולא הזכיר העוף והשרץ כי זכירת הקיה אזה עמהם ויגיד עליו רעו
 (הרמב"ן): וישבי, לשון מגומה, ושרשו שך והוא מבנין הקל: (ב) ויסכרו, לשון סגירה,